

Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

BARNE- LIKESTILLINGS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET
704
6/10-11
Saksnr: 201101697-068

Deres ref:

Vår ref: 11/2725-8/LRI

Oslo, 30.09.2011

UTLENDINGSDIREKTORATETS HØRINGSSVAR - NOU 2011:7 VELFERDS- OG MIGRASJON. DEN NORSKE MODELLENS FREMTID .

Utlendingsdirektoratet (UDI) viser til Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementets høringsbrev i tilknytning til NOU 2011:7 Velferd og migrasjon. Departementet ber om kommentarer til utredningen med forslag. Etter avtale med departementet har vi fått utsatt frist til 1.oktober 2011.

Når man ser på mulighetene for å redusere belastningen på velferdssystemet på grunn av migrasjon, står man som utvalget utdypet, foran to muligheter: Man kan innskrenke mulighetene for innvandring eller man kan redusere ulike velferdsordninger. I tillegg kan man også iverksette tiltak som reduserer behovet for velferdsordninger, for eksempel ved tiltak som fremmer yrkesdeltakelsen blant innvandrere og deres etterkommere. Utvalget kommer til at det er lite politisk handlerom for å endre innvandringsregelverket. For det første er vi bundet av en del internasjonale konvensjoner. For det andre er innvandringsregelverket nokså restriktivt, for eksempel på adgangen til familieinnvandring. På de områdene det er størst mulighet for å stramme inn regelverket (tillatelser i forbindelse med arbeid og utdanning) har det vært et klart politisk ønske om å ha en liberal politikk. UDI er enig i utvalgets beskrivelse og vurdering, men har noen kommentarer i forhold til noen tillatelsestyper, se under.

Direktoratet er derfor enige med utvalget i at hovedvekten av tiltak bør legges på selve velferdsmodellen. Dersom man foretar begrensninger i rettighetene til de som innvandrer til landet, vil det naturlig nok være mindre problematisk å åpne for en økt innvandring. På grunn av EØS-avtalen må slike begrensninger i stor grad gjøres generelt for hele befolkningen dersom man ønsker å redusere velferdsytelsene til EØS-borgere. For tredjelandsborgere som ikke er omfattet av EØS-avtalen, kan man derimot i større grad redusere ulike ordninger uten at dette må påvirke velferdsnivået generelt. Dette kan for eksempel gjøres ved at man hever terskelen for å komme innunder de ulike ordningene, for eksempel ved krav om lengre botid i Norge. UDI går imidlertid ikke nærmere inn på dette, da det ligger utenfor vårt fagområde. Av samme grunn vil vi heller ikke kommentere utvalgets forslag til endringer i velferdsordningene.

Utvalget peker også på at det er forbedringspotensiale i forhold til saksbehandling og retur, noe UDI er enig i. Vi jobber stadig med å fremme effektiv retur gjennom å videreutvikle programmene for frivillig assistert retur og gjennom å legge til rette for politiets arbeid med tvangsreturer.

En annet område UDI mener man kan se på, er hvordan de ulike bestemmelsene praktiseres. Dette kan for eksempel være å i etterkant kontrollere om vilkårene for å få en tillatelse til opphold eller en velferdsytelse har vært til stede i tillatelsesperioden. Det er viktig å ta med seg at en slik kontroll vil være ressurskrevende. Kontroll av identitet er et annet eksempel; At utenlandske personer i Norge opererer under falsk eller med flere identiteter, er en kjent problemstilling, noe

utvalget også påpeker, og kan blant annet gjøre det mulig å oppnå velferdsytelser urettmessig. UDI vil likevel opplyse om at vi i den siste tiden har hatt stor oppmerksomhet omkring identitetsspørsmål, og har gjennomført flere tiltak for å bedre arbeidet med å avklare identiteten til personer som søker en tillatelse etter utlendingsloven eller statsborgerloven.

Familieinnvandring og underholdskrav

Når det gjelder familieinnvandring og underholdskravet skriver utvalget at det ikke er en etterfølgende kontroll av om underholdskravet faktisk er oppfylt for hele tillatelsesperioden. Dette er i hovedsak korrekt, men vi vil likevel påpeke at dersom UDI har vært i tvil om kravet til fremtidig inntekt vil være oppfylt, har vi i etterkant kontrollert om inntektskravet har vært fylt for den perioden førstegangstillatelsen gjaldt. Dersom det ikke har vært tilfelle, har vi i noen tilfeller vurdert å tilbakekalle tillatelsen.

Når det gjelder i hvilke tilfeller det gjøres unntak fra underholdskravet, er dette noe videre enn beskrevet på side 81 i utredningen. Det kan også gjøres unntak fra underholdskravet for familie til flyktning, selv om søknaden ikke gjelder familie som flyktningen hadde før innreise til Norge. Det er også et unntak fra kravet om sikret underhold for samboer over 2 år, samboer som har barn med flyktningen og samboer som venter barn med flyktning, se utlendingsforskriften § 10-8 fjerde ledd bokstav c. Felles for disse kategoriene er at familierelasjonen kan oppstå etter flyktningens innreise til Norge, det er kun for ektefeller at det er presisert at ekteskapet må være inngått før innreise til landet.

Dersom flyktningen får barn etter innvilget tillatelse i Norge, vil det alltid være unntak fra underholdskravet under forutsetning av at søknaden om familieinnvandring fremmes innen et år etter at flyktningen fikk tillatelsen sin.

I kapittel 14 anbefaler utvalget en gjennomgang av hvilke inntektskomponenter som skal telle som underhold og om kravet skal dreies mer i retning av et mer reelt krav om forsørgelse i en periode etter innvandring, eventuelt frem til det er innvilget permanent opphold.

Her vil UDI kun bemerke at gjennomgangen av hvilke inntektskomponenter som skal telle med som underhold i stor grad ble gjort ved innføringen av nytt underholdskrav (fra 1.januar 2010), og vi kan ikke se at det er særlig rom for å gjøre ytterligere innstramninger her.

I hvilken grad man skal gjøre ytterligere undersøkelser ved søknader om fornyelse av tillatelse i forhold til underholdskravet, mener vi at det bør ses hen til at det nye underholdskravet gir større sikkerhet enn tidligere for at de aktuelle personene har inntekt over tid. Av effektivitets- og ressurs hensyn anbefaler vi derfor ikke at det kontrolleres rutinemessig hvorvidt underholdskravet er oppfylt i alle fornyelsessaker.

Arbeidsinnvandring

Norge har de siste årene hatt behov for å rekruttere kvalifisert arbeidskraft utenfra. Mye har vært dekket gjennom innvandring fra de nordiske landene samt resten av EØS-området. Man har også ønsket å legge til rette for innvandring fra andre land, og det har derfor vært betydelige endringer i regelverket for tredjelandsborgere. Blant annet har reglene for spesialister blitt forenklet. Det eneste kravet er nå at vedkommende har et arbeidstilbud med en lønn på 500 000 kroner eller mer. Det er ikke krav om at vedkommende har faglige kvalifikasjoner eller skal utføre kvalifisert arbeid. Andre endringer er innføringen av jobbsøkertillatelse på seks måneder for faglærte og regler om adgang til å starte arbeid før tillatelse er gitt for noen grupper. I tillegg har utlendingsforvaltningen prioritert arbeidssaker i stor grad, og har i dag vesentlig kortere saksbehandlingstid for arbeidssaker enn for de fleste andre sakstyper. Opprettelsen av servicesentre for utenlandske arbeidstakere er også et tiltak for denne gruppen. Også for studenter har det vært en liberalisering, særlig ved at ferdig utdannede studenter nå kan bli i Norge etter endt utdanning for å søke arbeid.

Det er altså et stort juridisk spillerom for å endre regelverket for arbeidsinnvandrere og studenter fra land utenfor EØS-området. Imidlertid har det vært et klart politisk ønske om å legge til rette for innvandring av kvalifisert arbeidskraft til Norge. UDI ønsker derfor ikke å komme med forslag til tiltak på dette området.

Permanent oppholdstillatelse

Et annet område det er juridiske muligheter til å foreta endringer på, er reglene for permanent oppholdstillatelse.

En utlending kan som hovedregel få permanent tillatelse etter tre års sammenhengende botid i Norge med en tillatelsestype som gir grunnlag for dette. Når en utlending får innvilget permanent oppholdstillatelse, er det ikke lenger et vilkår at han eller hun fyller de vilkårene som gjaldt for å få en førstegangs tillatelse. For eksempel vil en person som fikk sin opprinnelige tillatelse på grunnlag av ekteskap med en person bosatt i Norge, ikke miste tillatelsen sin selv om han blir skilt. Tilsvarende vil en arbeidsinnvandrer med permanent tillatelse ikke miste denne selv om han skulle bli arbeidsledig.

Med hilsen

Frode Forfang
assisterende direktør

Frode Mortensen
avdelingsdirektør